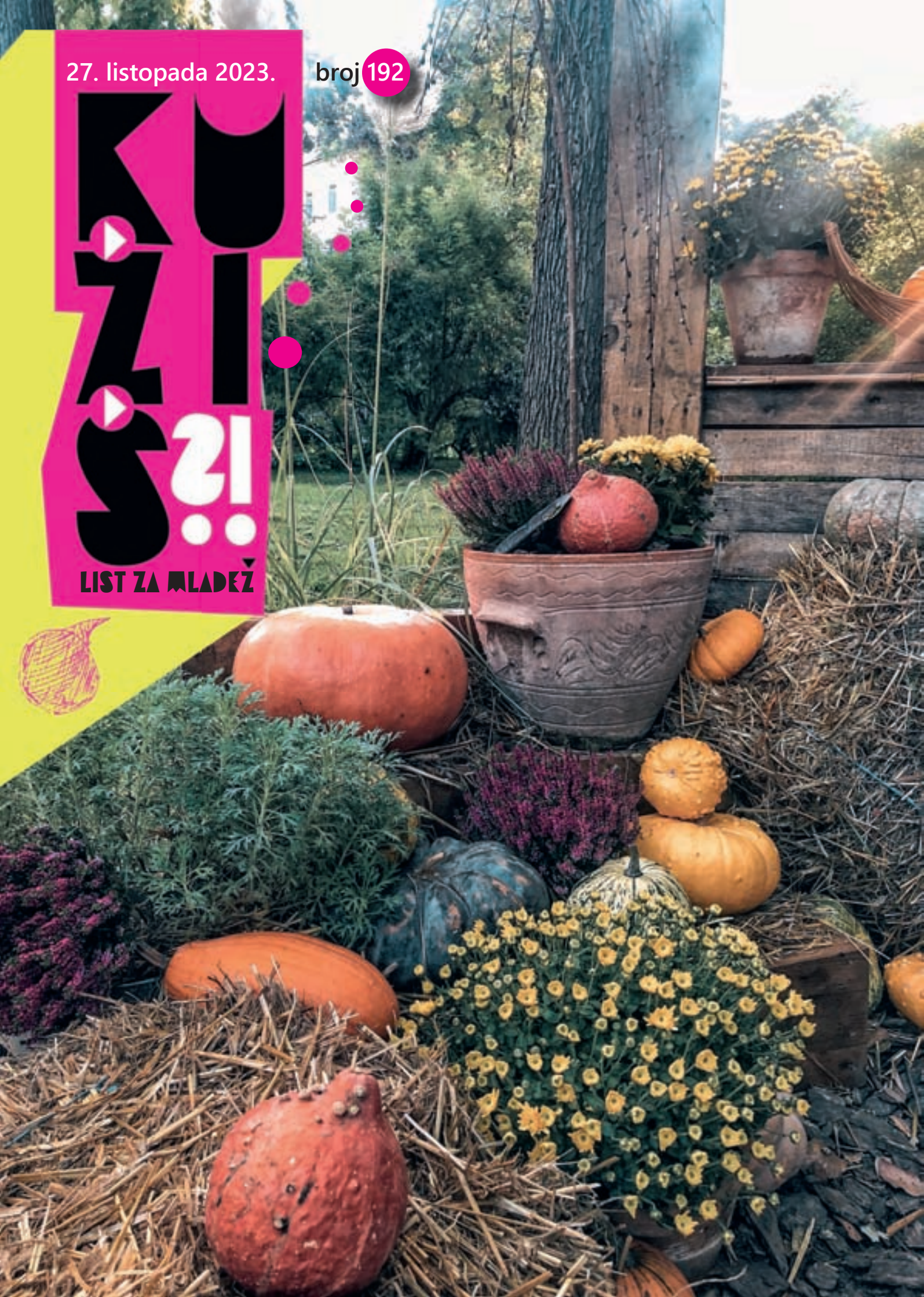

27. listopada 2023.

broj 192

KU ZI S!

LIST ZA MLADEŽ

4

PREDSTAVLJAMO

NOVI SREDNJOŠKOLSKI ODJELI

10

TEMA

VOLONTIRANJE,
STAŽIRANJE I AKTIVIZAM

14

SASTAVAK ZA PRIMJER

ŠKOLA PO MOJOJ MJERI

21

PSIHOLOGIJA

RANI OBRASCI
I PARTNERSKI ODNOSI

FOTO MJESECA

Gastrofest
u Maloj Bosni

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Preradovićeve 11

24000 Subotica

Za nakladnika: Ladislav Suknović

Glavna i odgovorna urednica: Zlata Vasiljević

Urednica izdanja: Kristina Ivković Ivandekić

Zamjenik urednice: Davor Bašić Palković

Suradnici: Sara Žurovski, Andrea I. Darabašić,

Ivan Benčik, Milijana Nimčević, Klara Dulić Ševčić,

Marija Antonela Kanelić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,

Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francišković, Pixabay

E-mail: casopis.kuzis@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Rotografika d. o. o., Subotica

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

Lijek za sreću

Draga naša *Kužiš?! družino*,
Ne znam je li vas netko već upitao, ali gdje ćete za »novaka«? Htjeli to priznati ili ne, nova godina stiže za skoro dva mjeseca. Nadam se da vaša lista neostvarenih ciljeva nije predugačka za taj period. Ukoliko pak lista i nije realizirana, ali ste vi sretni i zadovoljni – zanemarite je, jer se ipak neki prioriteti poput osobnog zadovoljstva, sreće i mira moraju vrjednovati.

U posljednjem periodu često do nas dolaze loše vijesti, informacije o nesrećama, nasilju, ratu. Kada pročitamo nešto tako strašno ili kada netko nama blizak izgubi život, na trenutak i nama život zastane i počnemo gledati oko sebe malo bolje i zahvaljujemo se ipak malo više. Odjednom bolje vidimo svoje najbliže, jače ih grlimo, češće im kažemo da ih volimo, mislimo o tome kako je nebo lijepo, a sladoled na čošku, koji smo inače jeli i prethodnih dana, dobije na značaju pa čak i za njega kažemo »hvala životu i onome tko te je izmislio«. Nažalost, prokletstvo života jest da sve malo više cijenimo tek kad osjetimo opasnost da to nešto i gubimo. Kada vidimo snimke djece koja svakodnevno ostaju bez svojih domova, pomislimo jače kako je naš krevet i ono omiljeno toplo ćebe baš lijepo imati. Vjerujem da, posebice vašim generacijama, nije lako održati mir, zahvalnost i skromnost pored onoga što dio vaših drugara/ poznanika na svakodnevnom nivou plasira na društvenim mrežama, ali i u školi. Ipak, nadam se da ste svjesni da pola toga nije istina i da ste vi dobri i dovoljni upravo takvi kakvi jeste, a da je lijek za sreću u stvari neprestana zahvala za male stvari, primjećivanje i osvježavanje sitnica koje volimo, koje činimo i koje živimo... i trud da ih zaista svjesni živimo. Da ne čekamo da se nešto loše dogodi pa da kažemo »koliko li sam samo sretna«.

Svjetski dan mentalnog zdravlja obilježen je 10. listopada. Sada se, srećom, više nego ikada, priča o tome. Mnogo kvalitetnog sadržaja nalazi se također na društvenim mrežama te preusmjerite svoj fokus na profile koji vas mogu osnažiti, educirati i ponekad nasmijati.

U novom broju *Kužiša?!* pripremili smo brojne korisne teme. Možete doznati više o učenju stranih jezika, volontiranju i stažiranju, o formiranju obrazaca ponašanja, ali i malo bolje upoznati nove odjele srednjoškolaca koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku.

Čitajte nas, pišite nam (*kuzis.casopis* na Instagramu), učite i budite brižni prema sebi uvijek. Jer, kako kaže čuvena rečenica: »Biti brižan prema sebi samo kada to zaslužiš je kao da zalivaš biljke samo kada pada kiša«. Sretno!

Nove generacije — novi izazovi i dogodovštine

***Razgovarali smo s učenicima novih odjela na hrvatskom jeziku u Gimnaziji
»Svetozar Marković«, Politehničkoj i Srednjoj medicinskoj školi u Subotici***

Gimnazija *Svetozar Marković*, Politehnička škola i Srednja medicinska škola u Subotici postale su bogatije s tri nova odjela čija se cjelovita nastava odvija na hrvatskom nastavnom jeziku. Znajući da svaki početak nosi određene izazove, ali i da nečije iskustvo može biti od pomoći drugima – priupitali smo srednjoškolce kako su izgledali njihovi prvi srednjoškolski dani, kako im se dopada škola i smjer i zašto su baš njih odabrali. Svoja razmišljanja podijelili su s nama i odjelnjenske starješine spomenutih odjela.

Gimnazija: Pozitivna atmosfera i dobra komunikacija

Odjel 1. f Gimnazije *Svetozar Marković* općeg smjera broji 18 učenika. Najveći broj učenika došao je iz OŠ *Matko Vuković*, dok ima đaka i iz škola *Ivan Milutinović*, *J. J. Zmaj* i *István Kizur*. Prema riječima odjelnjenskog starješine **Zorana Nagela**, opći gimnazijski smjer je nešto između prirodoslovnog i društveno-jezičnog smjera, što znači da posjeduje ravnomjernu zastupljenost svih znanosti. Za četiri

godine učenici se osposobe da mogu nastaviti školovanje bez bojazni na bilo kojem sveučilištu u Srbiji, Hrvatskoj ili u inozemstvu. Nagel navodi da je nastava tako koncipirana da učenici poznaju terminologiju na svom materinskom jeziku, ali i na srpskom jeziku. Kada je u pitanju 1. f odjel, profesor Nagel za *Kužiš?!* ističe kako je atmosfera u odjelu odlična.

»Pozitivno je ozračje, druže se, komuniciraju, a ono što je meni drago je to da se nisu podjelili u skupine i da su učenici koji su došli iz škola gdje nije bilo nastave na hrvatskom jeziku prihvaćeni i da su dio 'tima'. Normalno je da u početku u novoj školi ima malo problema oko prilagodbe, novi predmeti, zahtjevniji pristup radu, novi nastavnici, ali to ćemo zajednički, uz moju i pomoć kolega koji predaju odjelu, prebroditi«, naglašava Nagel.

Profesoru Nagelu je 1. f deseta generacija učenika kojima je odeljenski starješina.

»Ja sam im razrednik i imaju moju veliku podršku u svakom momentu. Nadam se da ću imati i podršku roditelja u naredne četiri godine. Trudit ćemo se da osim izvođenja redovite nastave imamo i izvannastavnih aktivnosti, da se pripremamo za natjecanja,

Gimnazija

da sudjelujemo u radu sekcija, da pripremamo priredbe, da putujemo...«, zaključuje naš sugovornik.

Ispunjena očekivanja

Jedna od učenica 1. f odjela **Mila Rukavina** navodi kako je bila upoznata s načinom rada u Gimnaziji zbog njene sestre koja pohađa isti smjer. Mila ističe da, nakon završene srednje škole, planira studij u Hrvatskoj te otkriva da su odabrani odjel i škola u potpunosti ispunili njena očekivanja. Mila nam je otkrila i da njen odjel s 18 učenika nosi titulu najvećeg odjela na hrvatskom jeziku u Gimnaziji.

»lako je prošlo samo mjesec i pol dana, polako se prilagođavam načinu rada svih profesora. Poteškoće jedino nalazim u velikoj količini gradiva i dodatnih predmeta koji se razlikuju od osnovne škole, ali sada je već lakše. Najviše mi se sviđaju satovi materinjeg jezika i satovi srpskog jezika, te način i pristup rada profesorica. Aktivna sam na satovima što mi dodatno pomaže da se brže prilagodim. Što se tiče društva, nisam imala problema jer sam veći dio razreda već poznavala. Zadovoljna sam time što u razred idem s veoma bliskim prijateljima. Par novih učenika sam upoznala prvog dana škole i odmah smo se sprijateljili, a ostatak naknadno kada su se prebacili u naš odjel«, opisala je Mila.

Andrija Matković se za opći smer Gimnazije odlučio lako jer je, kako kaže, od početka znao da želi upisati baš tu školu, a u isto vrijeme je htio nastaviti školovanje na hrvatskom jeziku.

»lako nije prošlo puno vremena od početka školske godine, za sada nije bilo previše poteškoća i po-

četak mi je prošao poprilično dobro. Gimnazija mi se veoma dopada, a odjel sam većinom poznavao i ranije i veoma mi se sviđa. Omiljeni predmeti su mi isti kao što su bili i ranije, a to su engleski jezik, tjelesni odgoj i hrvatski jezik«, navodi Andrija.

Politehnička: Poslušni i spremni za dogovor

Odjel GFT 1/10 – tehničar tiska broji 11 učenika koji dolaze iz Subotice, Novog Žednika i Kelebije. Razrednica GFT 1/10 odjela **Sanja Horak** ističe kako će učenici na ovom smjeru naučiti da pripremljen materijal odtiskaju u različitim tehnikama tiska, na različitim vrstama i tipovima strojeva za tisak i na različitim podlogama za tiskanje, jer je upravo tome posvećen veći dio praktične nastave. Ona navodi da će učenici obavljati praktičnu nastavu, kako u školskoj radionici tako i u tiskarama u Subotici, i dodaje kako spomenuta praktična nastava za sve učenike predstavlja poseban izazov i bogato iskustvo.

»Učenici koji steknu zanimanje tehničar tiska, odnosno važeću diplomu za ovaj obrazovni profil mogu samostalno raditi sve poslove koje podrazumijeva ova radna pozicija, a mogu i nastaviti školovanje na strukovnom fakultetu ili visokoj školi. Učenici 1/10 odjela lijepo su se uklopili i brzo snašli. Postoji taj osjećaj ponosa i odgovornosti koji svakako prati ulogu odjeljenjskog starješine. Učenici su dobri, slušaju, o svemu se dogovaramo. Nova generacija, novi izazovi, avanture i putovanja kroz četiri godine«, opisuje Horak.

Politehnička

Pravi drugari

Učenik 1/10 odjela **Luka Lacko** navodi kako mu ovaj smer nije bio prva želja na listi, ali da je ovaj bio najbližiji željenom. Ipak, on ističe kako je sada zadovoljan što je upisao smjer tehničar tiska.

»Sve je od samog starta bilo dobro, nisam imao nikakvih poteškoća. Nemam omiljeni predmet, ali tjelesni odgoj i likovna kultura su mi najzanimljiviji. Što se društva tiče, dio odjela sam znao već od ranije, a s ostalima sam se već zbližio i sada smo pravi drugari«, kazao je Luka.

Još jedan od učenika, **David Vacić** ističe kako je početak školske godine prošao u dobrom redu i dodaje kako mu se sve u školi dopada. Od predmeta izdvaja tjelesni odgoj i srpski jezik, a kada je u pitanju društvo, navodi kako je već na samom početku znao tri drugara.

Medicinska: Pozitivan i zanimljiv odjel

Odjel 1.4 stomatološka sestra – tehničar na hrvatskom nastavnom jeziku ove godine upisao je 31 učenik. Većina učenika je iz Subotice, a ima ih i iz Bajmaka, Žednika, Ravnog Sela, Sonte i Kule. Odjeljski starješina **Svetlana Manojlović** navodi kako ovaj smjer učenike obučava za lakše stomatološke intervencije, tretiranje bolesti i vađenje zuba. Osim toga, učenici će znati kako da vode računa o sterilizaciji instrumenata, komponenti za rad, o zalihama lijekova kao i drugih potrošnih materijala, asistirati doktoru stomatologu pri operaciji, propisivati recepte i voditi medicinsku evidenciju.

»Učenici su se lijepo snašli u srednjoj školi, od stručnih predmeta imaju zdravstvenu njegu, dok će stomatološke predmete slušati od naredne godine. Kao odjeljski starješina imam odgovornosti što se tiče održavanja reda, pomaganja pri rješavanju

konflikata i stvaranju pozitivne atmosfere. Drago mi je što sam dobila starešinstvo, postoje izazovi s pričanjem na satu, ali su jako pozitivni i zanimljivi«, navodi Svetlana Manojlović.

Zanimljive vježbe, super društvo

Jedna od učenica 1.4 odjela **Iris Ferković** se za ovaj smer odlučila zbog zanimljivih vježbi i same struke. Iris navodi kako je Medicinska škola odlična i dodaje da joj je drago što je upisala baš tu školu, kao i odjel, dok je sam početak školske godine imao određene izazove.

»Na samom početku imala sam poteškoća dok se nisam uhodala u učenje i pravila koja moram poštovati, a sada je puno lakše. Moj omiljeni predmet je zdravstvena njega (vježbe), jer mislim da se najviše pronalazim u tome i onda mi je zanimljivo. Što se društva tiče, s njima sam se već na početku sprijateljila, a većinu sam znala već i u privatnom životu«, ističe Iris.

Nevena Durutović je smjer stomatološka sestra upisala zbog sklonosti medicini te joj je ovo, kako naglašava, bila sjajna prilika.

»Nemam nikakvih poteškoća u svezi škole, osim što mi nekada ne odgovara način ponašanja profesora, ali trudim se nositi s time. Početak škole prošao je odlično i bez ikakvih poteškoća, a omiljeni predmet mi je srpski kao nematerinji jezik. Kada je u pitanju društvo, ono je super, neke sam znala od ranije, a s nekima sam se upoznala u školi«, navela je Nevena.

Svim srednjoškolcima želimo sretno školovanje, da svaki izazov s lakoćom riješe, a da iz iste iziđu puni znanja, lijepih uspomena, novih prijateljstava i spremni za usavršavanje i rad. Samo hrabro!

Kristina Ivković Ivandekić

6

Medicinska

Hrabro koračaju naprijed

Mladi u Beogradu nedavno su imali priliku pridružiti se i sudjelovati u dva vjerska događaja. Jesenski oratorij za djecu i mlade u sklopu suradnje Pastoralnog centra pape Ivana XXIII. i Subotičkog oratorija održan je u subotu, 14. listopada u duhovnom centru *Marianum*; dok su sutradan, u nedjelju, 15. listopada, mladi imali priliku prisustvovati svečanom obredu davanja obećanja Frame Fojnica u crkvi svetog Ante u Beogradu.

Jesenski oratorij

Oratorij za djecu i mlade započeo je misnim slavljem koje je predvodio duhovni asistent Frame Fojnica fra **Božidar Štrkalj**, uz koncelebraciju katedralnog župnika i rektora *Marianuma* vlč. **Mihaela Sokola** i vlč. **Andreja Đurička**. Fra Štrkalj je u svojoj propovijedi govorio o svetosti, o primjerima iste, ali i o tome kako danas postići svetost. Blažena Djevica Marija, kojoj je posvećena beogradska katedrala, trebala bi postati uzorom svetosti za sve, idealom kojemu svi teže.

»Svetost u Bibliji znači biti u posebnom odnosu s Bogom«, istaknuo je propovjednik.

Nakon slavljenja Boga kroz euharistiju, uslijedio je program koji je, uz plesnu radionicu, bio obogaćen igrama za najmlađe te katehezom o paklu, raj i čistilištu koju je održao vlč. Sokol. Poslije zajedničke kateheze sudionici su se podijelili u skupine te su najstariji, kroz razgovor s časnom sestrom **Mihaelom**, imali priliku razmišljati više o svojoj budućnosti, ali i čuti sestrino svjedočanstvo o zvanju.

Framaši iz Fojnice

Framaši iz Fojnice pod misnim slavljem položili su svečana obećanja 15. listopada u crkvi sv. Ante. Pristanak za učlanjenje u Framu Fojnica izrazilo je tridesetak mladih, a misno slavlje predvodio je fra Božidar Štrkalj.

Umjesto propovijedi, fra Štrkalj je čestitao novim članovima Franjevačke mladeži i potaknuo ih da po uzoru na svetoga Franju hrabro koračaju naprijed.

Uslijedila je obnova krsnih obećanja. Nakon što su svi poimenično izrazili suglasnost uz prigodnu molitvu i obrazac, fra Štrkalj je novim članovima uručio krunice kao simboličan ulazak u novu dimenziju života i zajednice.

»Jednom framaš, uvijek framaš«

Na koncu, fra Štrkalj je kao poticaj mladima iz Beograda, a možda čak i budućim framašima koji su također bili nazočni na ovom misnom slavlju, poručio da ništa ne treba raditi velikim koracima već samo polako i ustrajno. On je istaknuo kako upravo malim koracima

osobno zadovoljstvo može pridonijeti mnogo i zajednici, ali i vlastitom napretku. Njegovo svjedočanstvo govori kako je njegov poziv proizašao upravo iz iskustva u Frami.

»Iz Frame sam postao fra Božo, dakle iz trećeg u prvi red. Jednom framaš, uvijek framaš«, poručio je fra Štrkalj.

Marija Antonela Kanelić

Uspjeh je biti u kolijevci glazbe

Dvadesetsedmogodišnji Subotičanin **Marko Križanović** već deset godina svojim glasom obogaćuje i uljepšava mise, koncerte i festivale. Ove godine održao je hvale vrijedan koncert u Gradskoj kući prepunoj publike i na taj način obilježio desetljeće svoga rada. S njim su nastupili tamburaški sastav *Misija* iz Pečuha, njegov stalni suradnik klavirist **Sándor Šaci Kolompar**, dok je gost koncerta bio **Josip Francišković**. Naš sugovornik se može pohvaliti i svojom pjesmom *Njeni svatovi*. Za *Kužiš?!* otkriva kako mu veliku motivaciju daje sama glazba, reakcija ljudi kada ga slušaju, ali i obitelj i vjera.

KUŽIŠ?! Kada i gdje si se počeo baviti pjevanjem?

Pjevanjem se bavim otkad znam za sebe. Kao mali, igrajući se, uvijek sam nešto pjevušio. Pjevao sam u dječjem katedralnom zboru koji je vodila čašna sestra **Mirjam Pandžić**. Svirao sam tamburu u Glazbenoj školi i pjevao u društvu kada sam vidio da ljudi zaintrigira slušati me. Išao sam na satove pjevanja i počeo sam pjevati u Katedralnom zboru *Albe Vidaković* i *Collegium Musicum Catholicum*. Prvi službeni nastup imao sam u Varaždinu, u svibnju 2013.

KUŽIŠ?! Imali smo priliku slušati te na koncertu povodom 10 godina rada. Koliko je bilo zahtjevno pripremiti taj nastup?

Spremao sam se 10 godina. Sve što se moglo čuti na koncertu je sadržaj i miks neprospavanih noći, razmišljanja, slušanja, smijeha i suza kroz desetljeće. Repertoar za koncert počeo sam slagati negdje oko Uskrsa ove godine. Lagano smo aranžirali, pre-

crtavali, dodavali, kako to inače biva u »glazbenim kuhinjama«.

KUŽIŠ?! Koje uspjehe i rezultate ostvarene do sada bi izdvojio kao najznačajnije?

Uspjeh je biti u kolijevci glazbe, njihati se i radovati se svakom tonu koji proizvedeš. Svaki osmijeh i suza koju vidim dok nastupam su poticajni vjetar u leđa i dobar znak. Nastupao sam na *Festivalu bunjevački pisama*, gdje sam ostvario velike pohvale publike. Zatim na *Čaša vode sa izvora* u Kragujevcu 2014. godine, dok sam 2021. pobedio na 50. ĐAMUS festu u Đali. Lani sam bio na *Zeman festu* u Novom Pazaru gdje sam bio drugoplasirani natjecatelj. Prije nekih mjesec dana bio sam na Studentskom ljetu u Maglaju, BiH. Sve su to momenti koji se kao cigle ugrađuju u moj umjetnički život.

KUŽIŠ?! Osim spomenutih koncerata i nastupa, snimio si i pjesmu *Njeni svatovi*. Reci nam nešto više o tome.

Početkom veljače bio sam u Pečuhu na snimanju pjesme *Njeni svatovi* (autor teksta **Željko Krznarić**, autor glazbe **Marko Tomasović**) s tamburaškim sastavom *Misija*. Željeli smo za nju snimiti spot pa smo krenuli tim putem. O tome sam pričao sa

svojim dragim prijateljem iz Davora (Hrvatska) **Marijanom Beničem** i vrlo lako smo se dogovorili da bi snimanje moglo biti kod njega. Čekali smo ljetu i lijepo i podobno vrijeme. U međuvremenu smo našli glumce, snimatelja, montažera i sve je išlo svojim tokom. Snimanje je proteklo divno. Jako lijepih kadrova i puno dragih ljudi sudjelovalo je u realizaciji.

KUŽIŠ?! I za kraj, koju poruku bi želio poslati mladima kako bi ih motivirao da njeguju i istražuju svoje talente?

Mladi, čvrsto vjerujte u sebe i ono što radite! Budi te iskreni prema drugima, ali prije svega prema sebi. Poštujte drugoga kada pobijedite, ali poštujte i sebe kada gubite. Ne igrajte i ne sudjelujte zbog nagrade ili ocjene nego da sebe bolje upoznate. Nema veće nagrade od života koji nam je darovan, zato ga čuvajte! I volite!

Katarina Ivanković Radaković

Foto: Ivica Vojnić

Lijepa riječ i poslovna vrata otvara

U međusobno povezanom svijetu važnost učenja stranih jezika je neprocjenjiva. Omogućuje nam da uronimo u tradiciju, povijest i vrijednosti različitih društava, potičući empatiju i razumijevanje među kulturama. U doba međunarodnog poslovanja i rada na daljinu tvrtke traže zaposlenike koji mogu komunicirati s partnerima i klijentima širom svijeta. U vremenu obilježenom političkom i ideološkom polarizacijom, sposobnost komuniciranja s različitim skupinama može pomoći u izgradnji mostova i pronalaženju zajedničkog jezika.

Prednost na globalnom tržištu

Krenuti na putovanje učenja više jezika kao dio diplome nedvojbeno je napredan i ambiciozan pothvat. Jedan uvjerljiv razlog za stjecanje diplome je nesporna prednost koju nudi na globaliziranom tržištu rada. Razmotrite, na primjer, studenta međunarodnog poslovanja koji namjerava raditi u multinacionalnoj korporaciji. Poznavanje jezika ključnih tržišta može olakšati pregovore, izgradnju odnosa i osigurati učinkovitu komunikaciju. Zbog toga u područjima kao što su diplomacija ili međunarodni odnosi tečno poznavanje više jezika može biti preduvjet.

Učenje unutar sveučilišnog programa

Ovakav pristup njeguje duboko razumijevanje različitih kultura. Ovo znanje nije samo akademsko već duboko iskustveno. Učenici koji uče jezike često se druže s izvornim govornicima, istražuju literaturu i sudjeluju u programima kulturne razmjene, što im omogućuje da shvate nijanse i suptilnosti društava s kojima se inače nikada ne bi susreli. Izaziva pojedince da kritički razmišljaju, rješavaju složene jezične zagonetke i prilagođavaju se različitim jezičnim strukturama.

Škole jezika

Upis u škole jezika i stjecanje certifikata strateški je i pragmatičan pristup svladavanja stranih jezika. Škole jezika nude strukturirani nastavni plan i program osmišljen za sustavnu izgradnju jezičnih vještina. Bilo da se radi o učenju osnova gramatike, proširenju vokabulara ili usavršavanju izgovora, ove ustanove pružaju okvir za sveobuhvatno usvajanje jezika.

Certifikati stečeni u školama jezika služe kao opipljiv dokaz znanja jezika. Institucije kao što su Zajednički europski referentni okvir za jezike (CEFR) i Test engleskog kao stranog jezika (TOEFL) nude standardizirana ocjenjivanja koja su naširoko priznata od poslodavaca, sveučilišta i vlada diljem svijeta. Jezične vještine sve više postaju konkurentna prednost na današnjem tržištu rada, a certifikati pružaju konkretan način za prikazivanje tih vještina.

Engleski, njemački, francuski, ruski...

Učenje stranih jezika koji se najčešće govore u Europi nudi mnoštvo prednosti u našem međusobno povezanom svijetu. Engleski je osnovni jezik međunarodnog poslovanja, diplomacije i akademske zajednice. Poznavanje engleskog jezika ne samo da povećava zapošljivost već i omogućuje pristup spektru medija na engleskom jeziku.

Učenje španjolskog može otvoriti vrata latinoameričkim tržištima i potaknuti veze s različitim zajednicama španjolskog govornog područja. Francuski nije samo jezik romantike već i jezik diplomacije i kulture. Široko se koristi u međunarodnim organizacijama poput Ujedinjenih naroda i govori se na raznim kontinentima.

Kao europska gospodarska sila, Njemačka nudi brojne mogućnosti za poslovanje, inženjerstvo i znanstveno istraživanje. S druge strane, poznavanje talijanskog jezika može otvoriti vrata karijeri u modi, dizajnu, turizmu i povijesti umjetnosti, kao i omogućiti pristup bogatoj talijanskoj književnosti i filmovima. Ruski se govori diljem istočne Europe i središnje Azije. Poznavanje ruskog može biti dragocjeno sredstvo za diplomaciju i karijere u energetici ili prevoditeljstvu, dok učenje mandarinskog jezika može pružiti konkurentsku prednost u raznim sektorima s Kinom, od financija do proizvodnje.

A. I. Darabašić

Usavrši svoje vještine i budi društveno aktivan

Kada se spomene studiranje i studentski život, prva asocijacija je veliki broj predavanja, cjelodnevno učenje, obimne knjige i teški ispiti. Ali ono što je također veoma važno tijekom studentskog života jesu dodatna iskustva koja nose mnogo više od gore navedenih asocijacija. Postoji veliki broj događanja van fakulteta na koja se studenti uključuju ne bi li naučili nešto novo i korisno, ali i pomogli drugima koristeći svoje talente i vještine.

Volontiranje i uključivanje u zajednicu jeste jedan od načina na koji studenti mogu svoje vreme na fakultetu učiniti zanimljivijim i kvalitetnijim. Nabrojat ćemo neke od organizacija koje traže zainteresirane mlade koji žele pokloniti svoje vrijeme i vještine za rad i služenje zajednici. Također, podijelit ćemo s vama neka dragocjena iskustva mladih koji su već bili volonteri u pojedinim organizacijama.

Caritas i Crveni križ Srbije

Caritas i Crveni križ Srbije su dvije organizacije koje imaju slične ciljeve, gdje kroz organiziranje raznih inicijativa pomažu socijalno ugroženo stanovništvo

i članove osjetljivih grupa. Kroz volontiranje u ovim humanitarnim organizacijama imat ćete priliku pomoći ljudima u potrebi, ali i razviti osjećaj empatije i solidarnosti za druge. Ciljne grupe kojima se bave Caritas i Crveni križ mogu biti pripadnici nacionalnih manjina, djeca, materijalno ugroženo stanovništvo, migranti, osobe sa smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju, stanovništvo ugroženo prirodnim katastrofama (poplave, zemljotresi...).

Cepora

Program volontiranja u Cepori obuhvaća sudjelovanje u radionicama s djecom bez roditeljskog staranja iz Centra za zaštitu odojčadi, djece i omladine. Jedna od mladih volonterki Cepore istakla je kako volontiranje u ovoj organizaciji predstavlja sjajnu priliku za upoznavanje sebe, učenje kroz rad s drugima, ali i upoznavanje s principima rada s djecom. Ona je također naglasila da volontiranje u Cepori nudi novo životno iskustvo, a ne samo novu stavku koju će mladi dodati u svoj CV. Svi volonteri po završetku programa dobijaju potvrdu o volontiranju

koja traje deset mjeseci. Za volontiranje je potrebno izdvojiti 120 minuta tjedno, a prijave za volontiranje u Cepori se otvaraju svake godine od 15. do 31. kolovoza. Za više informacija o ovoj organizaciji i prijavama za volontiranje zapratite njihovu Facebook stranicu i sajt. Stažiranje za studente

Stručne prakse ili stažiranje za studente predstavlja bitan segment njihovog usavršavanja i obrazovanja. Nabrajamo neke od mogućnosti i prilika koje se nude studentima kako bi se uključili u stručnu praksu i započeli prve korake u svojoj karijeri.

EduCentar

Za sve studente humanističkih znanosti postoji mogućnost stažiranja u okviru EduCentra koji nudi i obuke studenata uz pomoć pedagoga i psihologa koji vode studente u skladu s planom i programom praktične nastave. Neke od mogućnosti s kojima će studenti imati priliku upoznati se su sudjelovanje u kreiranju i vođenju psihološko-edukativnih radionica, upoznavanje sa specifičnostima radioničarskog rada s grupom djece koja imaju probleme u ponašanju, sudjelovanje u podršci korisnika u procesu obrazovanja (pomoć u učenju, podučavanje tehnikama učenja, vježbe koncentracije)... Ova prilika je od velikog značaja za student, jer im otvara mogućnost da po završetku fakulteta steknu svoje prvo radno i profesionalno iskustvo.

»JobFair – Kreiraj svoju budućnost«

Sajam poslova i stručnih praksi za studente i diplomce tehničko-tehnoloških fakulteta pod nazivom »JobFair – Kreiraj svoju budućnost« raste već 18 godina i od 2010. godine ima nacionalni karakter. Ove godine bit će održan 6. i 7. studenog u zgradi tehničkih fakulteta i na Mašinskom fakultetu u Be-

ogradu, gdje će studenti imati priliku upoznati se s predstavnicima najboljih kompanija na tržištu, pronaći si posao ili praksu ili unaprijediti svoja znanja i vještine kroz interaktivne radionice.

»Your Job« – Caritasov projekt

Caritasov projekt »Your job« započeo je 2019. godine i trenutno postoje tri ureda u gradovima Šid, Niš i Zrenjanin. Projektne aktivnosti usmjerene su na mlade do 30 godina, kroz plaćene stručne prakse zahvaljujući kojima mladi po završetku školovanja mogu steći radno iskustvo u svojoj profesiji. Kao primjer navest ćemo stručne prakse za koje su se mladi odlučivali u prethodnom periodu: frizer/ka, kozmetičar/ka, automehaničar, autoelektričar, maser/ka, komercijalist na terenu, asistent u školi ili vrtiću, pripravnik u knjigovodstvenoj agenciji... Prema iskustvima prethodnih kandidata može se vidjeti da im je sudjelovanje u projektu »Your Job« bilo od velike koristi, a neki od njih su po završetku stručne prakse dobili zaposlenje u firmi koja ih je primila na praksu. Stručne prakse traju od 3 do 5 mjeseci, a više informacija možete pronaći na Facebook i Instagram stranici *Your Job Srbija*.

MIS, AIESEC, UNICEF...

Organizacije kao što su Mladi istraživači Srbije (MIS), AIESEC Srbija, UNICEF Srbija, INO Edukacija, Kancelarije za mlade i druge također pružaju informacije o aktualnim stručnim praksama i volonterskim pozicijama koje postoje u određenom gradu. Savjetujemo vam da izdvojite malo vremena i istražite koje sve mogućnosti možete iskoristiti za usavršavanje vaših karijernih i socijalnih vještina, ali i da utječete na pozitivne promjene u svom društvu!

Sara Žurovski

11

Stipendije i krediti za studente

Prijavljivanje na natječaje Ministarstva prosvjete za dodjelu tri vrste stipendija za studente traje do 31. listopada 2023. godine. Dodjeljuju se stipendije za redovne studente visokoškolskih ustanova čiji je osnivač Srbija, stipendije nadarenim studentima na osnovim, master i doktorskim studijama, kao i stipendije za nedostajuća zanimanja u prosvjeti, a to su prije svega u područjima matematike, informatike, fizike i jezika.

S druge strane, prijave na natječaj za stipendiranje najboljih studenata, odnosno stipendija *Dositeja* koju dodjeljuje Fond za mlade talente, bit će raspisan od 1. studenoga do 15. prosinca 2023. godine. Končne liste stipendista bit će objavljene najkasnije do kraja siječnja, nakon čega će početi isplate.

Student ima pravo prijaviti se na više natječaja, ali, u skladu sa zakonom, primiti samo jednu stipendiju koja se financira iz proračuna Srbije. U slučaju da student dobije više različitih stipendija koje se financiraju iz proračuna države, mora se odlučiti za jednu i ima obvezu o tome obavijestiti instituciju od čije stipendije odustaje.

Za trenutne i buduće mogućnosti koje se nude mladima i studentima u Srbiji možete posjetiti stranicu: www.portalmiladiserbije.rs.

S. Ž.

HKC »Bunjevačko kolo«:

Memento 2

Škola po mojoj mjeri

Često razmišljam kako bi škola izgledala kada bih pravila u školi izmišljala ja i što bih pritom točno u odnosu na postojeće stanje promijenila.

Prvo bih promijenila vrijeme kada moramo doći u školu, jer neka djeca imaju problema kod kuće i zbog prevelikoga stresa ne mogu dobro spavati, ili općenito imaju problem sa spavanjem, odnosno nesanicom ili nečime sličnim. Jednostavno mislim da ne mogu funkcionirati osam sati i pratiti sve sate s tri sata sna. Još uvijek smo djeca i dobar san je vrlo važan za nas i naš razvoj.

Sljedeća stvar su blicevi, kontrolni ispiti i odgovaranja. Ne znam samo tko je izmislio pravilo po kojem profesorica smije dati blic ispit, svima podijeliti jedinice i upisati ih za četiri mjeseca, pred kraj godine da nas sve poruši. Voljela bih da uopće nema bliceva, da kontrolni ispit najave barem tri dana ranije i da sjednem pred profesora i odgovaram, a ne da me s mjesta cijeli razred sluša.

Također bih voljela da možemo biti najviše pet školskih sati u danu u školi i da se tjelesni odgoj ne može ocjenjivati. Naravno da trebamo imati tjelesni, ali zašto postoji mogućnost dobivanja jedinice? Ne mogu hodati po gredi!

Isto tako, trebalo bi da djeca koja imaju potrebu razgovarati s psihologom ili pedagogom zapravo i dobiju pomoć i pažnju koju traže i zaslužuju. Mi smo još uvijek djeca koja se uopće ne shvaćaju ozbiljno.

Učenike koji stalno ometaju sat s pravom bih izbacila sa sata i upisala ih za cijeli dan kada bih imala tu pravnu moć. Uvela bih barem jedan sat u prirodi iz svakog predmeta, i naravno odmor od 40 i 15 minuta umjesto onih od 5, 10 i 20 minuta.

Pravilo odijevanja mi nije baš jasno. Na ulici smo svi okruženi svakojakim ljudima i hodamo u kratkim hlačama, poderanim trapericama, majicama bez rukava ili golog trbuha i nitko nas nema pravo gledati poprijeko ili dodirivati. Razumijem da je škola javna ustanova isto kao bolnica ili sud i ne kažem da je u redu dolaziti u prekratkim hlačama i otvorenim majicama u školu i tako sjediti u razredu, ali nije istina da su poderane traperice ili majica bez rukava tako veliki problem...kome smetaju moje ruke?! Vidi se samo 2% više bez rukava i mislim da nije problem.

Promijenila bih još puno toga, ali to nije potrebno. Naravno, ne bih ubacivala pravila koja nemaju smisla. Na primjer, da nema ocjena. Netko tko nije naučio gradivo i nije napravio ono što se od njega očekivalo zaslužuje dobiti jedinicu. To su samo neke

od ideja za koje mislim da bi školu učinile boljom i zabavnijom. Do čitanja!

Anđela Nolin, FT2/10

O školi se često priča loše i djeca ju doživljavaju kao nešto strašno. Kad bi se samo neke sitnice promijenile, moglo bi to biti idealno mjesto gdje bi djeca voljela provoditi što više vremena.

Za mene je škola mjesto gdje se družimo, stječemo znanja i sklapamo nova prijateljstva, a neka od tih prijateljstava mogu trajati cijeli život. Kada bi me netko pitao kakvu bih školu željela, rekla bih da bih voljela da u našoj školi nema razlika među djecom. Voljela bih da se sva djeca međusobno družu i da nikoga nije briga koje je nacionalnosti i koliko novca imaju nečiji roditelji. Roditelji mi često govore o vrijednostima koje su se nekada poštovala u društvu i školi. Kad ih slušam o tome kako su se djeca u školi družila i zajedno učila, čini mi se kao da je prošlost bila bajka.

U školi je sve više nasilja među djecom, djeca koja imaju novca se odvajaju, a djeca koja nemaju često se ponižavaju. Tata me je naučio da ljude treba dijeliti na dobre i loše, pa po tome dijelim i svoje vršnjake. Među njima ima dobre i loše djece, kao i u svijetu odraslih. Nikada se ne rugam svojim prijateljima ni zbog čega, uvijek mogu nekome pomoći, uvijek sam tu. Voljela bih da svi tako razmišljaju i da se svi trude da nam škola bude draga kao dom. Da bismo to postigli, moramo se svi potruditi, pa i profesori. Morali bismo raditi na tome da budemo dobri jedni prema drugima i da se međusobno poštujemo kao što poštujemo članove svoje obitelji. Kada to postignemo, škola će postati idealno mjesto za život i rad. Morali bismo se potruditi u osmišljavanju načina na koji bismo postali jedna društvena cjelina, voljela bih da moja škola to postigne i postane primjer svim školama u našoj zemlji.

Kad bi škole bile tako divno mjesto, roditelji ne bi morali brinuti hoće li netko povrijediti njihovo dijete dok je u školi. Sve češće čujemo kako neka djeca pretuku dijete ili ga izbodu nožem. Žalosno je što su odrasli dopustili da se nasilje uvuče u škole, u mjesto koje bi trebalo biti oaza mira i prijateljstva. Gdje je ovo društvo otišlo i što su roditelji takve djece radili po pitanju odgoja? Nešto su zasigurno pogriješili. Nijedan roditelj ne bi želio da mu dijete postane delikvent. Zato bih zamolila sve roditelje, ne samo roditelje mojih prijatelja iz škole, nego i sve roditelje

svijeta, da uče svoju djecu kako postati dobrim djetetom, jer će tako jednog dana postati i dobri ljudi.

Tako će škole opet biti ono što su nekada bile, mjesta ispunjenja smijehom, šalom i prijateljstvom. Voljela bih da izreka: »Od kolijevke pa do groba najljepše je đačko doba« opet vrijedi u svim školama svijeta. Oružju i na-

silju nema mjesta u školama, naše jedino oružje trebaju biti olovke, znanje, prijateljstvo i smijeh. Voljela bih takvu školu za sebe i svoje prijatelje i molim svako dijete i svakog roditelja za pomoć u ostvarivanju moje skromne želje.

Ena Matačić, FT2/10

15

Natječaj za izložbu fotografija na temu »Upoznaj Hrvatsku«

Udruga *Ponos domovine* poziva zainteresirane učenice i učenike iz Hrvatske i susjednih država s hrvatskom nacionalnom manjinom te iseljeništva kao i polaznike Hrvatske nastave u Bosni i Hercegovini na sudjelovanje u međunarodnom nagradnom natječaju za izložbu fotografija na temu »Upoznaj Hrvatsku«.

Cilj i svrha natječaja je potaknuti sudionike na fotografiranje tema koje nas povezuju sa sadašnjom ili nekadašnjom domovinom. Pritom možda netko otkrije u fotografiji novi hobi, štoviše otkrije svoj prikriveni talent te nauči pažljivo promatrati i uočavati zanimljive detalje u jednostavnim i svakodnevnim situacijama.

Uvjeti natječaja

Fotografije se šalju elektronskom poštom isključivo na e-mail adresu: upoznajhrvatsku@ponosdomovine.hr

Uz fotografije potrebno je ispuniti i poslati prijavnicu te suglasnost za objavu osobnih podataka (pišite nam i rado ćemo vam poslati obrasce)

Dopušteno je prijaviti maksimalno 2 fotografije

Fotografije moraju biti u jpg formatu, minimalne rezolucije 300 dpi-a i najmanje 2000 piksela

Fotografije ne smiju biti skinute s interneta, tuđe i do sada objavljene

Poslane fotografije ne vraćaju se autorima.

Natječaj je otvoren do 29. veljače 2024. godine, a o odabiru najboljih fotografija odlučit će stručni ocjenjivački sud u sastavu: povjesničarke umjetnosti i likovne kritičarke **Branke Hlevnjak**, fotografinje **Slavke Pavić** i fotografa **Borisa Jagačića**.

Autore odabranih najboljih 20 fotografija, kao i njihove mentore, prigodno će nagraditi i predstaviti na izložbama u Hrvatskoj i inozemstvu.

LOVCI NA DIVLJE KONJE

SCENARIJ, CRTEŽ I GRAFIČKA OBRADA: KRISTIJAN SEKULIĆ

TOPOT DIVLJIH KONJA JE VIDNO GUBIO NA SVOJOJ ŽESTINI DOK SU JAHAČI ULAGALI SVOJ POSLJEDNJI NAPOR KAKO BI KRDO ODRŽALI NA OKUPU I NJEGOVOG PREDVOĐNIKA SUZBILI U NAMJERI DA POVEDE SVOJE KRDO

OPET JE PROMJENIO SMJER. TAJ VRAGOLAN ĆE NAS PROPISNO NAMUČITI.

NE BRINI. SUSTIŽEMO GA. DRŽI MU SE S DESNA DA BI MI PRIŠAO MALO BLIŽE! OVOG PUTA NEĆE POBJEĆI.

NE OSJEĆAM VIŠE NI LEĐA NI STRAŽNJICU A MOJ KONJ POSUSTAJE. ČINI SE DA ĆE NAM NAJBOLJI MUSTANG UTEĆI K VRAGU.

NAŠ SAMMY MU JE NAJBLIŽI, AKO GA ON USKORO NE ULOVI S LASOM MORAT ĆEMO ODUSTATI.

POKUŠAJMO MU ZAPRIJEČITI PUT, KAKO BI ONEMOGUĆILI DA POVEDE KRDO U PRERIJU UKOLIKO SAMMY PROMAŠI!

HAAA!
YIIIP!

K VRAGU! OPET GA JE PROMAŠIO! BEŠTIJA JE UPORNA U NAKANI DA NAS IZMUČI DO KRAJNJIH GRANICA. SAMMY JE POPRILIČNO LJUT.

BIO JE TO KRAJ DUGE UTRKE KOJA JE LJUDE I ŽIVOTINJE TIJEKOM DANA I NOĆI DOVELA DO RUBA IZDRŽLJIVOSTI.

USPIO SAM TE KONAČNO ULOVITI. SAD SI MOJ.

TO JE IPAK BILA SAMO JEDNA KRATKA EPIZODA U TEŠKOM ŽIVOTU COWBOYA NA AMERIČKOM ZAPADU.

LOVCI NA DIVLJE KONJE SU MAKAR NA KRATKO MOGLI ODAHNUTI, JER IH JE VEĆ UJUTRU ČEKAO NAPORAN POSAO OKO KROČENJA DIVLJIH KONJA, PRIJE NEGO IH SE DOPRATI DO DALLASA GDJE ĆE BITI PRODANI.

YHAAAA! HOW!

ALL RIGHTS RESERVED BY AUTHOR KRISTIJAN C. SEKULIC © WIEN 2023

Kako naši rani obrasci utječu na partnerski odnos?

Radeći u privatnoj praksi zapazila sam da se sve veći broj mladih parova (koji su »samo« u vezi i ne razmišljaju još o braku) odlučuje javiti na terapiju kada se susretnu s poteškoćama u odnosu. Smatram to zdravim i dobrim trendom i vjerujem da normalizacija traženja psihološke pomoći (zahvaljujući društvenim mrežama), informacije s interneta kao i dostupnost terapeuta, olakšava parovima donošenje te odluke.

Primjećujem i da starije generacije, s dugim stažom braka, po pomoć dolaze uglavnom kada je već kasno. Iako na prvi pogled može djelovati iznenađujuće, problemi para koji je tek započeo vezu i onoga 20 godina u braku razlikuju se samo na površini. Na dubljoj razini riječ je uvijek o istom problemu – o obrascu povezivanja.

Rane potrebe i scenariji

Kada smo mali, potpuno smo bespomoćni i ovisni o drugima. Tada je to normalno i neizbježno. Drugi su nam neophodni za zadovoljenje svih naših potreba, od fizičkih do emocionalnih. A o tomu kako drugi reagiraju na naše rane potrebe ovisi razvoj naše ličnosti, naš doživljaj sebe, drugih i općenito svijeta i života. O tomu također ovisi i kakav će biti naš partnerski odnos.

Postoje tri moguća scenarija, ovisno o tomu kako su naše rane potrebe bile prepoznate ili neprepoznate od strane okoline. »Okolina« su primarno mama, tata odnosno osoba ili osobe koje se brinu o nama u našim ranim danima.

1. Okolina prepoznaje naše potrebe i odgovara adekvatno na njih u većini situacija i mi doživljavamo da su naše potrebe OK i da smo mi OK.

2. Okolina ne prepoznaje i/ili ne odgovara na naše potrebe. Mi počnemo doživljavati da naše potrebe nisu OK i da mi nismo OK, te počinjemo potrebe potiskivati.

3. Okolina ne prepoznaje i/ili ne odgovara na naše potrebe. Mi počnemo doživljavati da naše potrebe nisu OK i da mi nismo OK, te počinjemo izražavati potrebe neizravno.

Potiskivanje potreba

Osobe koje su potrebe naučile potiskivati često žive na način da su samodostatne. Time se žele zaštititi od odbijanja koje su doživljavali u ranim da-

nima po nesvjesnoj logici: »Ako nikoga ne trebam, tada me nitko neće moći odbiti«. Na jednoj dubokoj razini ne vjeruju nikome, teško im je osloniti se i potražiti pomoć čak i u situacijama kada je to normalno. Često imaju poteškoća s gradnjom odnosa, povjerenjem u druge. Može se dogoditi da uopće nemaju partnera kao i to da partnere često mijenjaju jer ni jedan/na nije »pravi/a«.

Kada odigravamo svoje obrasce, mi ih nismo svjesni. To znači da ćemo često imati »racionalne« razloge zašto nešto radimo. Tako, na primjer, osoba koja ima poteškoća s ostvarivanjem odnosa može vjerovati da »nije pravi trenutak« ili »da prvo mora završiti X« (samo što nakon X uvijek dolazi iduća hitna i neodgodiva životna stvar) ili svoj odabir samoće objašnjava različitim vlastitim filozofijama i uvjerenjima, okolnostima itd.

Ako se odluče za vezu, najčešće će birati partnere koji nemaju razvijene kapacitete za bliskost. Takav odnos može izgledati tako da oboje partnera ima nešto drugo što im je u životu primarno (to može biti posao, izlasci, putovanja, bilo što). I takav odnos

		Razvoj naše ličnosti	
NAŠE RANE POTREBE	ODGOVOR DRUGIH NA NAŠE RANE POTREBE JE DOBAR →	<ul style="list-style-type: none"> -razvijamo se od potpune biološke i psihološke ovisnosti o drugima do autonomije - razvijamo kapacitet za bliskost 	<ul style="list-style-type: none"> - imamo dobru sliku o sebi, samopouzdanje, kapacitet za samoregulaciju, imamo kvalitetne bliske odnose
	ODGOVOR DRUGIH NA NAŠE RANE POTREBE NIJE ODGOVARAJUĆI →	<ul style="list-style-type: none"> - potrebe počinjemo izražavati neizravno - naučimo potrebe potiskivati 	<ul style="list-style-type: none"> - razvijamo obrambene mehanizme (kojinas kože u bliskosti) - razvija se navezanost (<i>engl. dependency</i>) - smanjeni su nam kapaciteti za bliskost - u odrasloj dobi osjećamo puno stama i da nismo OK, manjak samopouzdanja, previše se oslanjamo na druge ili nemamo kapacitet za osloniti se na druge čak ni kada je to realno potrebno, nemamo kvalitetne odnose itd. - moguće razvijemo neki od poremećaja ličnosti

može funkcionirati dokle god je potreba za bliskošću podjednaka kod oba partnera. Ako se potreba za bliskošću kod jednoga od partnera poveća, neminovno će osjetiti nezadovoljstvo odnosom (neispunjenost, prazninu itd.).

Ako osoba koja je naučila potiskivati svoje potrebe završi u odnosu s osobom koja je naučila potrebe jasno izražavati i ima zdrav kapacitet za bliskost, može vremenom naučiti modelirati neka svoja ponašanja. No, najčešće jedno drugome ne budu dovoljno zanimljivi da bi ušli u vezu.

To je poput slagalice. Kada vidite jedan dio slagalice (puzzle), jasno vidite gdje ima udubljenje a gdje izbočinu i po tomu znate kakav treba biti drugi dio slagalice koji se može s njom uklopiti. Tako i mi, nesvjesno, tražimo nekoga tko će se uklopiti u obrazac koji smo razvili.

Neizravno izražavanje potreba

Osobe koje su potrebe naučile izražavati neizravno također imaju problema s bliskošću. One će često u odnosu udovoljavati iako partner ili partnerica to nisu tražili. A udovoljavat će jer je nesvjesna logika iza toga: »Ako ja činim to- i-to za tebe, onda ćeš i ti činiti to-i-to za mene, a ja želim da ti to-i-to učiniš za mene, ali ne mogu to otvoreno reći jer se bojim da ćeš me odbiti«.

Ako se nađu u odnosu s osobom koja je potrebe naučila potiskivati, odnos može biti vrlo frustrirajući i bolan. Osoba koja »nema« potreba vjerojatno će biti frustrirana jer ne traži ništa i ne želi se osloniti, a partner/ica silom čini za nju ovo ili ono. To joj izaziva

osjećaj neugode i »da je dužna«, a kako ne voli ovisiti o drugima, imat će tendenciju distancirati se (bilo fizički, bilo emocionalno). To će frustrirati i povrjeđivati osobu koja udovoljava. Također, osoba koja udovoljava u biti ne radi to zbog drugoga nego zbog sebe. To je njezin neizravni način da kaže želim to-i-to. No, druga strana to ne vidi pa se osoba koja udovoljava često osjeća neshvaćeno, iskorišteno, da nikoga nije briga, da ona sve mora sama, da ona toliko toga radi za druge a kada njoj nešto treba onda nikog nije briga i slično.

Jesmo li jedno za drugo?

Kada se jave u terapiju, partneri često vjeruju da imaju poteškoća u komunikaciji. No, čim se malo zagrebe ispod površine vrlo brzo se otkrije da su problemi dublji.

Kada je problem u načinu povezivanja i potrebama, šanse za opstanak veze ovise o nekoliko faktora. Primarno ovisi o tomu koliko su partneri različiti u svojim obrascima. Što su različitiji, manje su šanse za skladan odnos. Ako su dosta blizu po načinu nošenja s potrebama (npr. jedan partner potiskuje u manjoj mjeri, a drugi neizravno izražava ali nekada kaže i otvoreno) tada je šansa za vezu veća. Takvu šansu može pokvariti teška povijest para, npr. dugogodišnje svađe, nepovjerenje, zamjeranja i slično.

Vjerujem da će današnji mladi parovi, koji se jave u terapiju, imati u budućnosti veće šanse za zdrav, blizak odnos jer će naučiti razumjeti ulogu svojih osobnih obrazaca.

Marina Balažev, specijalizantica transakcijske analize, smjer psihoterapija

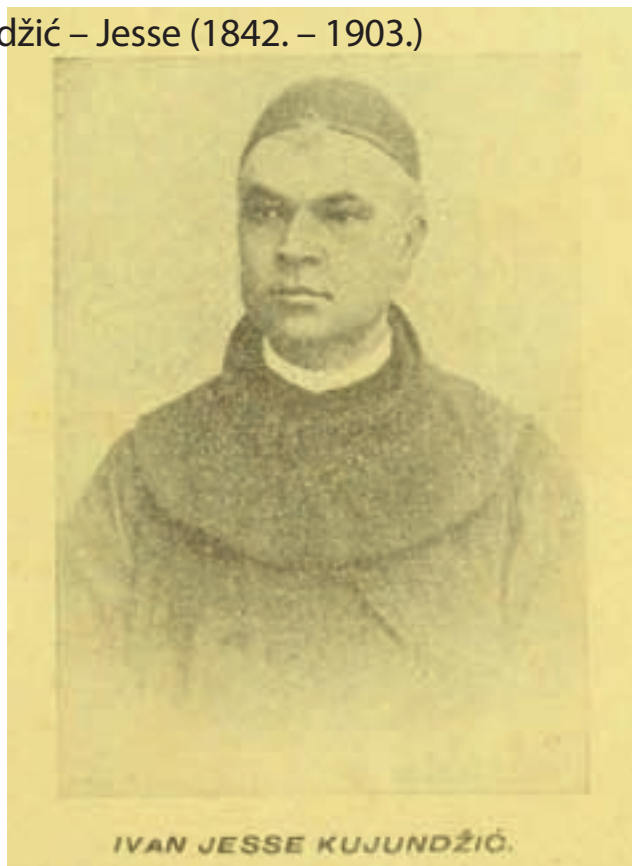
Franjevac, profesor i spisatelj

Ivan Kujundžić Jesse rođen je 1842. kao sin **Albe Kujundžića** i **Roze**, rođ. **Jaramazović**, a ove se godine navršilo 120 godina od njegove smrti. **Ilija Kujundžić** (1857. – 1929.), također svećenik (doduše svjetovni) i narodni preporoditelj, je njegov rođeni brat. Ivan je završio pučku (osnovnu) školu i nižu gimnaziju (prva četiri razreda) u Subotici. U franjevački red je stupio 1865. Njegov novicijat je započeo u mjestu Szécsény, koje se nalazi u županiji Nograd (sjeverna Mađarska). Tamo je izabrao redovničko ime – Jesse. U Gyöngyösu i Jászberényu je završio višu gimnaziju (više razrede). Bogosloviju je studirao u Kečkemetu i Segedinu. Zaređen je 1873. u Temišvaru, a prvu misu služio je u franjevačkoj crkvi u Subotici.

Profesura i duhovna služba

Iz učeničkih klupa I. J. Kujundžić prešao je na učiteljsku stolicu. Prvo je predavao grčki i latinski u gimnazijama provincije Presvetog Spasitelja (Salvatora) u Gyöngyösu i Szolnoku. Zatim je predavao filozofiju i teologiju na franjevačkoj bogosloviji u Kečkemetu (12 godina), »dok napokon na svoju želju ne promine školsku katedru sa radom na duhovnoj pastvi« (Neven od 1. svibnja 1903.). Drugim riječima, provincija Presvetog Spasitelja premjestila je I. J. Kujundžića, na njegovu molbu, iz učionice u samostan u Subotici.

Nakon profesure, kratko je boravio u Subotici (franjevačkom samostanu). Zatim je služio u Vácu (1892. – 1893.), Jászberényu (1893. – 1896.) i Kečkemetu (1896. – 1899.). U Jászberényu i Kečkemetu je bio gvardijan. U Jászberényu je obnovio franjevačku crkvu. Neven od 1. svibnja 1903. o tome slikovito piše: »Sav se Jasberinj divio gvardianu Jessi kad je ovaj crkvu ponovio, ukrasio. A oni koji su znali da je on jasberinjski samostan u najvećoj oskudici primio taj se upravo čudom čudio, kako se to moglo izraditi za kratke tri godine što je naš Jesse tamo učinio. I samostanske financije urediti i crkvu ponoviti za kratko vreme to je upravo junačko dilo. Za ovo zamašno dobro dilo, kao u nagradu provincia imenuje Jessu iza tri godine kečkemetskim gvardianom, a god. 1899. ga pošalju u Suboticu. Premještaj u Subotici je bila nagrada za težak i mukotrpan rad u čisto mađarskim župama«.

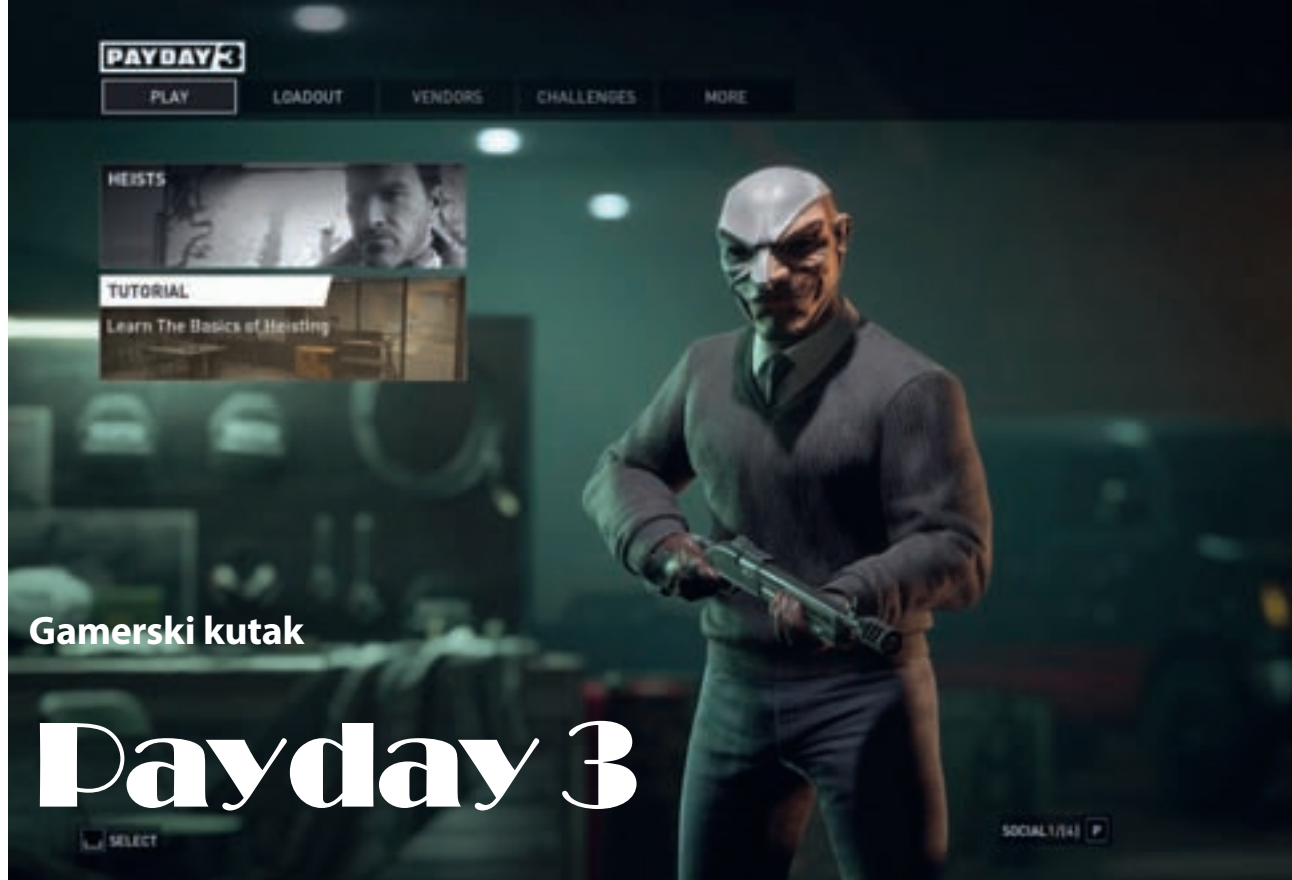

Rodoljub i u tuđini

Ljubav prema materinskoj riječi pratila je I. J. Kujundžića kroz cijeli život. Nije zaboravljao svoj rodni kraj i svoje rođake čak ni u tuđini. Još kao mladić sa simpatijama je slušao i čitao riječi rodoljubivog kalačkog kanonika i naslovnog biskupa **Ivana Antunovića**, koji je htio svoj rod kulturno uzdignuti. Slijedeći ideje velikog preporoditelja, I. J. Kujundžić je i sam pisao na hrvatskom jeziku. To je bio njegov skroman doprinos preporodu bačkih Hrvata. Također je bio jedan od osnivača *Pučke kasine* 1878. Na dan osnivanja prve hrvatske čitaonice u Subotici I. J. Kujundžić je služio svetu misu u franjevačkoj crkvi. Bio je jedan od dvojice franjevaca među osnivačima *Pučke kasine*.

Nažalost, redovnička služba nije mu dozvoljavala da se duže zadržava u svojoj sredini. Međutim, čak ni u tuđini, u radu s mađarskom pastvom, I. J. Kujundžić nije zaboravljao svoj rod i svoj materinski jezik. Nije mogao izravno podupirati preporodne napore svojih sunarodnjaka. Međutim, »pojavi se« se u vidu pripovijesti (sa socijalnim obilježjima) u *Nevenu*. Koristio je pseudonime kao znak predostrožnosti: **Brajanović** i **Stari Rodoljub**. Neven od 22. prosinca 1918. podsjeća na osnivačke dane *Pučke kasine*. Donosi popis prvih *kasindžija*: »Istog dana u večer bila je zajednička svečana večera u svim prostorijama gostione kod *Zlatnog Jelena*. Na večeru skupilo se preko 300 članova, među ovima **Ago** i **Lazo Mamužić**, **Ambrozija Šarčević**, odvjetnici; **Vinko Ježević kandžijaš** i Jesse Kujundžić Mišakov franjevac; **Antun Budanović**, **Gere Rajčić** i **Roko Simoković** učitelji. Ostali svi bunjevci zemljovlasnici i poljodjelci«.

Vladimir Nimčević

Gamerski kutak

Payday 3

Payday 3 je pucačina iz prvog lica koju je razvio Starbreeze Studios, a objavio Deep Silver. Igra je nastavak Payday 2 i treći dio u Payday serijalu. Objavljen je za PlayStation 5, Windows i Xbox Series X/S 21. rujna 2023. Programer Starbreeze Studios objavio je u svibnju 2016. da je Payday 3 u razvoju u Overkill Softwareu, nakon što je Starbreeze stekao prava na intelektualno vlasništvo za oko 30 milijuna američkih dolara. U ožujku 2021. Plaion se obvezao platiti 50 milijuna eura za pomoć u razvoju i marketingu igre, uključujući više od 18 mjeseci podrške nakon lansiranja koristeći igre kao servisni model.

Payday 3 je razvijen korištenjem Unreal Engine 4, ali će biti nadograđen za korištenje Unreal Engine 5 nakon lansiranja. Dana 1. siječnja 2023. objavljen je teaser trailer pod nazivom *A New Criminal Dawn*, otkrivajući njegov logo. Verzije za konzole također će biti iste verzije kao igra na PC platformama, za razliku od prethodnika. Overkill navodi da je to zbog toga što je igra stvorena pomoću Unreal Enginea. U lipnju je Overkill najavio da će igra izaći 18. rujna 2023. za prednarudžbe Silver i Gold izdanja, dok je standardno izdanje pušteno 21. rujna. 2023. godine.

Kratak opis

Payday 3 se odvija nakon završetka Payday 2 gdje je Payday Gang otišla različitim putevima i napustila svoje živote kriminala, ali prevareni su i izgubili sav svoj novac što uzrokuje da se Payday Gang vrati »jači nego ikada«. Izvorna ekipa likova koji potječu iz Paydaya: The Heist (Dallas, Chains, Wolf i Hoxton) i dva druga pljačkaša, jedan se vraća iz Payday 2 (Joy) i jedan novi (Pearl). Oni će se pojaviti kao dodatni znakovi.

Igra se uglavnom odvija u New Yorku. Prema teaser slikama, jedna od misija odvijat će se u banci *Gold & Sharke Incorporated*. Payday 3 odvijat će se u 2020-ima, s namjerom da dodatno produbi zločine Payday Ganga s razlikama koje mijenjaju igru poput naprednijeg nadzora ili uspona kriptovalute.

Inače, nakon lansiranja, serveri igre su otkazali zbog velikog priljeva igrača, što je igru učinilo gotovo nemoguće igrati, jer je bila samo online. Ovi prekidi trajali su danima, što je izazvalo dodatno nezadovoljstvo igrača diljem svijeta. Payday 3 dobio je »mješovite ili prosječne« kritike od kritičara prema agregatoru recenzija Metacritic.

Igranje u društvu

Kao netko tko je proveo sate igrajući Payday 2, moram reći da su mi prvi dojmovi o Payday 3 zaista mješoviti. Uzimajući u obzir koliko je prethodni Payday bogatiji zbog mnoštva DLC-ova, poput skinova i mapa, igrači se nadaju kako će i Payday 3 krenuti u tome smjeru. Za sad, nova igrice izgleda samo kao loša kopija one stare. Naravno, nije sve tako crno, treba dati developerima priliku da unaprijede osnovu koju su nam poslije dugo godina čekanja pustili u etar.

U svakom slučaju, Payday 3, kao i većinu drugih igrice, mnogo zanimljivije je igrati sa svojim prijateljima. Za jedno smišljati nove načine kako se provući neopažen ili prosto uraditi »full send« i raspaliti sa svom jačinom uz dobro časkanje, jednostavno nema cijenu.

Preporučam vam, ukoliko želite sate dobre zabave, skinuti Payday 2 i 3 kako biste i sami mogli prosuditi koji vam se više sviđa.

Ivan Ušumović

21

»Čalabrc fest«

Za ljubitelje domaćih proizvoda i zalogaja bit će održan jesenski *Čalabrc fest* u trajanju od dva dana, 28.-29. listopada u periodu od 10 do 22 sata u prizemlju Tržnog centra BIG u Novom Sadu.

»Holywin« u Karlovcima

Duhovno-molitvena večer *Holywin – Svetost pobjeđuje* bit će održana 31. listopada s početkom u 18 sati u kapeli Gospe od Mira u Srijemskim Karlovcima. Ovogodišnji *Holywin* organizira Biskupijski pastoralni centar Srijemske biskupije – Ured za mlade koji poručuje kako ovim susretom žele biti pred Gospodinom i spoznati istinsko značenje svetkovine Svih svetih. Program susreta čini okupljanje, euharistijsko slavlje i klanjanje uz mogućnost svete ispovijedi nakon čega mlade očekuje druženje u dvorani uz čast, palačinke, grickalice...

Koncert Indire u Subotici

Koncert *Indire (ex Colonia)* u okviru *Velike brucšijade* bit će održan 4. studenoga s početkom u 21 sat u Tehničkoj školi *Ivan Sarić* u Subotici. Osim odličnih i

naširoko poznatih *Indirinih* hitova, posjetitelji će imati priliku osjetiti i nešto drugačiji »vajb« DJ-a @hard.solo. Ulaznice je moguće kupiti u restoranu *Drina* (Ferenca Szepa 3) po cijeni od 950 dinara (u pretprodaji).

Ukoliko ste student, karte će biti dostupne i preko studentskih parlamenata, a više informacija možete dobiti pozivom na broj telefona 065/453-4942.

»Interliber«

Međunarodni sajam knjiga *Interliber* u Zagrebu, 45. po redu, počinje u utorak, 7. studenoga, i trajat će do nedjelje, 12. studenoga, na Zagrebačkom velesajmu. Posjetitelji će, kako se navodi, imati priliku otkriti svijet knjiga, gostujućih autora i radionica. Ulaz je besplatan.

Koncert ansambla »Hajo«

Koncert ansambla *Hajo*, povodom 35. obljetnice njihova postojanja, bit će održan 26. studenoga u 20 sati u sportskoj dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici.

Ulaznice se mogu kupiti ili rezervirati pozivom na broj telefona 063/808-78-39.

Detour u Novom Sadu

Nastup glazbene skupine *Detour* bit će održan 8. prosinca u *Gerila baru* u Novom Sadu. *Detour* je danas prepoznatljiv među poklonicima kvalitetnog, suvremenog, elektro-akustičnog pop zvuka. Njihova snaga nije samo u najnovijim singlovima nego i u pjesmama starijeg datuma, a mogu se pohvaliti mnogobrojnim nastupima i koncertima, kao i nagradama.

Karte su u pretprodaji u *Gerila baru* po cijeni od 1.500 dinara, dok su rezervacije moguće na broj 064/269-60-81.

PREPORUKA

Sergio Lounge

Ako se u ovim ili u možda predstojećim hladnijim danima uželite nekih sunčanih dana i minulog ljeta, onda imam rješenje za vas. Sve što trebate učiniti je pustiti na slušakama album *Ovako sam se probudio* beogradskog glazbenika **Sergia Loungea** i boje i mirisi ljeta će oživjeti sami od sebe.

Ovaj veselo-tužni, vrckavi bossa nova – electro pop koktel zvuči kao savršeni soundtrack za putovanje na more, a pritom oživljava i neka nostalgična osjećanja. Album sadrži devet pjesama i za razliku od njegovog debitantskog izdanja *The Loungest* sada su sve pjesme na srpskom jeziku, što je barem što se mene tiče, odličan potez i Sergio mi djeluje kao mnogo zreliji autor s jasnom vizijom što želi postići.

Ovako sam se probudio je dobro sklopljen album, pjesme samo klize iz jedne u drugu i ne razbijaju sanjivu morsku atmosferu niti jednom, a što se tiče favorita, moja omiljena stvar sa albuma je *Kao da ne znaš*, ali bih izdvojio i *Ti si kao iz sna*, *Tvoj Sergio* i *Skriveno*.

I. Benčik

GLAZBA

Dnevnik Pauline P.

Dugometražni igrani film za djecu (ali i mlade i cijelu obitelj) redatelja **Nevena Hitreca** *Dnevnik Pauline P.*, nastao prema istoimenom romanu i školskoj lektiri za treći razred osnovne škole autorice **Sanje Polak**, ovoga mjeseca imate priliku pogledati u kinima. Osim toga, dostupan je i na *Netflixu* i već neko vrijeme je na listi deset najgledanijih naslova u Hrvatskoj.

U središtu ove obiteljske komedije s elementima fantastike je učenica 3. razreda osnovne škole Paulina, koja je jedna emotivna i duhovita djevojčica. Paulina voli maštati, uvijek govori svoje mišljenje i pronalazi rješenja. Njezin život sačinjen je od školskih i obiteljskih događaja, a dolazak nove učenice poljuljat će njezinu reputaciju. Osim zapleta s novom učenicom, Paulina pokušava pomiriti roditelje uz pomoć novog učitelja.

Film *Dnevnik Pauline P.* na topao i duhovit način prikazuje školske dogodovštine, prijateljstvo, prve ljubavi i obiteljske zgode. Naslovnu ulogu Pauline P. igra **Katja Matković**, a ostale uloge tumače: **Igor Kovač**, **Judita Franković Brdar**, **Borko Perić**, **Ramona Ivanda**, **Aria Dunda**, **Jakov Švarc** i drugi.

K. Ivković Ivandekić

FILM

Vreme vode

Bojan Savić Ostojić osvaja suptilnošću svog književnog talenta u svom romanu *Vreme vode*. Tekst je pun različitih jednostavnih i kompliciranih književnih referenci, što iz klasične literature, što iz modernih romana i djela koja bude emocije kod različitih čitatelja neovisno o dobi ili interesiranju.

Roman je nesumnjivo zasnovan na autofikciji; Savić Ostojić piše o sjećanjima koje je sam proživio i kroz prisjećanje ponovo proživljava momente u svom životu, ali sada na jedan nov i drukčiji način. Iako mijenja određene dijelove priče, prilagođava ih i od njih pravi tekst koji je interesantan čitateljima. Autor tematizira neprolaznu tematiku sjećanja i njihovih utjecaja na oblikovanje nas kao osoba.

Priče koje je objedinio su one koje je on, poput mnogih od nas, slušao od svojih starih. To su priče o njemu, njima i nekom vremenu koje se ne vraća – ali on uspijeva vratiti se i dočarati nam jednu malu ulicu u svom rodnom mjestu. Autor pripovijeda tuđe priče o sudbini prabake koju nije upoznao kroz svjedočanstva niza svojih poznanika i rođaka. Za njega sjećanja nisu činjenice i podaci već magične priče koje nas vraćaju u obiteljski dom, nježan zagrljaj... iako smo daleko od svega što nas podsjeća na dom.

A. I. Darabašić

KNJICA

JEDANAESTI

HOLYWIN

Isusove prispodobе о milosrđu

Izvedba animatora Subotičkog oratorija

Utorak 31.10.2023. u 20h

HKC "Bunjevačko kolo"

ULAZ SLOBODAN

Na ulazu će se prikupljati dobrovoljni prilozi

